

Komunitný plán sociálnych služieb

obce Nižná Slaná

na roky 2021 – 2024

Obsah

1. Úvod

2. Východisková situácia

- 2.1 Legislatíva a terminológia v sociálnej oblasti
- 2.1.1 Národná legislatíva a dokumenty
- 2.1.2 Obecná legislatíva a dokumenty
- 2.1.3 Zákon o sociálnych službách
- 2.1.3.1 Druhy sociálnych služieb
- 2.1.3.2 Formy sociálnych služieb
- 2.1.3.3 Komunita a komunitný rozvoj
- 2.1.3.4 Pôsobnosť obce
- 2.1.3.5 Núdzna

3. Charakteristika obce Nižná Slaná, analýza územia

- 3.1 Charakteristika obce Nižná Slaná, základné východiská
- 3.1.1 Obyvateľstvo
- 3.1.2 Školstvo
- 3.1.3 Zdravotníctvo
- 3.1.4 Bývanie
- 3.1.5 Nezamestnanosť
- 3.1.6 Sociálne znevýhodnené skupiny obyvateľov a sociálne ohrozené skupiny obyvateľov
- 3.1.7 Poskytovatelia sociálnych služieb v obci Nižná Slaná

4. SWOT analýza sociálnej oblasti

5. Návrh rozvoja sociálnych služieb

- 5.1 Vízia obce Nižná Slaná
- 5.2 Financovanie sociálnych služieb

6. Programová časť

- 6.1 Stratégia rozvoja sociálnych služieb na 4 roky
- 6.2 Hlavné aktivity rozvoja sociálnych služieb na najbližšie obdobie 4 rokov
- 6.3 Implementácia, monitorovanie a aktualizácia

7. Záver

- 7.1 Proces tvorby a schvaľovania komunitného plánu

Použité zdroje

1. Úvod

Súčasná sociálna situácia niektorých skupín obyvateľov nie je vyhovujúca. Samospráva je zo zákona povinná poskytovať určité sociálne služby, má však aj možnosti na to, aby vytvorila podmienky na zlepšenie sociálnych služieb a odstraňovanie príčin sociálnej nerovnosti v spoločnosti. Dobre fungujúca sieť je potrebná na to, aby bolo možné zasiahnuť všade tam, kde sa človek z objektívnych príčin dostal do neriešiteľných situácií alebo tam, kde je pomoc spoločnosti žiadúca.

Pomoc v spoločnosti je tradične poskytovaná blízkymi rodinnými príslušníkmi a úlohou obce je im vytvoriť priaznivé podmienky. Ak títo nie sú schopní z vážnych alebo objektívnych dôvodov poskytnúť potrebnú pomoc, je úlohou obce riešiť sociálnu situáciu občanov vlastnou iniciatívou, ako jej to ukladá zákon, ale aj dobré mravy v obci a zodpovednosť vedúcich predstaviteľov.

Čo je komunitný plán sociálnych služieb

Komunitný plán sociálnych služieb obce je strednodobý strategický dokument, ktorého cieľom je:

- poznať plány a potreby obce ako poskytovateľa sociálnych služieb
- poznať požiadavky a potreby občanov obce ako príjemcov sociálnych služieb
- rozšíriť a skvalitniť poskytovanie sociálnych služieb pre všetky cieľové skupiny
- koordinovať ponuky a potreby v oblasti sociálnych služieb
- vytvoriť podmienky na podporu komunitného rozvoja za účelom predchádzania vzniku alebo zhoršovania nepriaznivých sociálnych situácií
- podporovať trvalo udržateľný rozvoj obce.

Komunitný plán sociálnych služieb obce Nižná Slaná je určený predovšetkým pre:

- občanov v nepriaznivej sociálnej situácii ohrozených sociálnym vylúčením
- obyvateľov obce Nižná Slaná v hmotnej a sociálnej núdzi
- dlhodobo nezamestnaných a znevýhodnené skupiny nezamestnaných
- nezamestnaných bez vzdelania, s nízkym stupňom vzdelania
- starších obyvateľov obce, ktorí potrebujú pomoc
- mladé rodiny s deťmi, osamelých rodičov s deťmi
- obyvateľov obce Nižná Slaná, ktorí sa dočasne ocitli v nepriaznivej sociálnej situácii z dôvodu náhodných udalostí
- obyvateľov obce.

Komunitný plán sociálnych služieb v obci Nižná Slaná je otvorený dokument vypracovaný na obdobie rokov 2021 – 2024. Obec Nižná Slaná vypracúva tento dokument s cieľom vytvoriť podmienky pre systematické a dlhodobé riešenie problémov občanov ohrozených sociálnou inklúziou v obci. Komunitný plán sociálnych služieb vychádza zo základných strategických dokumentov vypracovaných na úrovni národnej a regionálnej a z platnej legislatívy pre sociálnu oblasť. Dokument je v súlade s Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nižná Slaná a s Územným plánom obce.

Obec Nižná Slaná považuje trvalo udržateľný rozvoj za jednu z hlavných požiadaviek rozvoja svojho územia. Obec považuje za potrebné vniesť princípy trvalo udržateľného rozvoja do plánovania, realizácie a vyhodnocovania aktivít vo všetkých oblastiach života obce. Obec preto bude podporovať vyváženosť tak, že okrem ekonomického rastu zohľadní aj sociálne a

environmentálne dopady a bude citlivo pristupovať k potrebám občanov, ako aj k poskytovateľom sociálnych služieb.

2. Východisková situácia

2.1 Legislatíva a terminológia v sociálnej oblasti

Do systému sociálnych služieb sú zapojené 3 typy účastníkov:

- občan – klient, ktorému sú služby poskytované
- poskytovatelia sociálnych služieb - sieť inštitúcií, mimovládnych organizácií, iných právnických a fyzických osôb
- riadiace orgány – samosprávy obcí a krajov, ÚPSVaR, MPSVaR SR

2.1.1 Národná legislatíva a dokumenty

Na vyššej úrovni sa problematikou poskytovania sociálnych služieb zaoberajú dokumenty a legislatíva SR:

- Národné priority rozvoja sociálnych služieb
- Národný akčný plán dekády začleňovania rómskej populácie
- Národný strategický a referenčný rámec
- Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách
- Výnos MPSVaR SR z 5.12.2007 č. 29775/2007 – II/1 o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MPSVaR SR
- Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálno-právnej ochrane detí a sociálnej kuratele
- Zákon č. 36/2005 Z. z. rodine v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 416/2001 o prechode niektorých pôsobnosti z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky.

2.1.2 Obecná legislatíva a dokumenty

Na úrovni obce riešia problematiku poskytovania sociálnych služieb tieto dokumenty:

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nižná Slaná
- Územný plán obce Nižná Slaná
- VZN obce Nižná Slaná, v znení neskoršej novelizácie, ktorým sa určuje postup a podmienky pri poskytovaní jednorazovej dávky sociálnej pomoci obce Nižná Slaná

2.1.3 Zákon o sociálnych službách

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách definuje nasledovné pojmy:

Sociálna služba v zmysle tohto zákona je odborná činnosť, obslužná činnosť alebo ďalšia činnosť alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na

- a) prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie nepriaznivej sociálnej situácie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity
- b) zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a na podporu jej začlenenia do spoločnosti
- c) zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby

- d) riešenie krízovej sociálnej situácie fyzickej osoby a rodiny
- e) prevenciu sociálneho vylúčenia fyzickej osoby a rodiny.

Nepriaznivá sociálna situácia je ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením, alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy

- a) z dôvodu, že nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb
- b) pre svoje životné návyky alebo pre spôsob života
- c) pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav
- d) z dôvodu, že dovŕšila vek potrebný na nárok na starobný dôchodok podľa osobitného predpisu
- e) pre výkon opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím
- f) pre ohrozenie správaním iných fyzických osôb alebo
- g) z dôvodu, že sa stala obeťou obchodovania s ľuďmi

Zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby je zabezpečenie ubytovania, stravy, nevyhnutného ošatenia, obuvi a nevyhnutnej základnej osobnej hygieny.

Krízová sociálna situácia je ohrozenie života alebo zdravia fyzickej osoby a rodiny, ktoré vyžaduje bezodkladné riešenie sociálnou službou.

2.1.3.1 Druhy sociálnych služieb

Druh sociálnej služby, forma sociálnej služby a rozsah poskytovania sociálnej služby sa určia podľa nepriaznivej sociálnej situácie a stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby.

Sociálne služby sú:

- a) sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb v zariadeniach (nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste, nízkoprahové denné centrum, zariadenie núdzového bývania)
- b) sociálne služby na podporu rodiny s deťmi – pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného života a pracovného života, poskytovanie sociálnej služby v zaradení dočasnej starostlivosti o deti, poskytovanie sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu
- c) sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku – poskytovanie sociálnej služby v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek, opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská služba a predčitateľská služba, tlmočnicka služba, sprostredkovanie tlmočnickej služby, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok
- d) sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií, ktorými sú – monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií
- e) podporené služby, ktorými sú – odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, poskytovanie sociálnej služby v dennom centre

poskytovanie sociálnej služby v integračnom centre, poskytovanie sociálnej služby v jedálni, poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny, poskytovanie sociálnej služby v práčovni.

2.1.3.2 Formy sociálnych služieb

Sociálna služba sa poskytuje rôznymi formami v závislosti od situácie a prostredia, v ktorej sa fyzická osoba nachádza.

Ambulantná sociálna služba sa poskytuje fyzickej osobe, ktorá dochádza, je sprevádzaná alebo dopravovaná do miesta poskytovania sociálnej služby.

Terénna sociálna služba sa poskytuje fyzickej osobe v jej prirodzenom sociálnom prostredí.

Pobytová sociálna služba sa poskytuje, ak súčasťou sociálnej služby je ubytovanie. Pobytová sociálna služba sa poskytuje ako celoročná alebo týždenná sociálna služba.

V domácnosti – opatrovateľská služba pre občanov sa poskytuje prioritne v domácnosti občana, ak to jeho nepriaznivý zdravotný stav dovoľuje.

Klubová forma – je vykonávaná organizovaním spolkov a spoločných aktivít obyvateľov.

2.1.3.3 Komunita a komunitný rozvoj

Komunita je skupina osôb, ktorá žije v určitom zoskupení určenom najmä ulicou, mestskou časťou, obcou, mestom a ktorú spájajú spoločné záujmy, hodnoty a ciele.

Obec utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovaní sociálnych služieb, na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu za účelom predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršeniu nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych sociálnych problémov.

Komunitná práca v oblasti poskytovaní sociálnych služieb je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu sociálnych problémov v rámci miestneho spoločenstva, najmä rozvojom sociálnych služieb.

Komunitná rehabilitácia v oblasti poskytovaní sociálnych služieb je koordinácia činnosti subjektov, ktorými sú najmä rodina, obec, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia služieb zamestnanosti, poskytovatelia sociálnych služieb a poskytovatelia zdravotnej starostlivosti. Cieľom komunitnej rehabilitácie je obnova alebo rozvoj fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii a podpora jej začlenenia do spoločnosti. Za účelom vykonávania komunitnej rehabilitácie sa môžu zriaďovať komunitné centrá.

2.1.3.4 Pôsobnosť obce

Obec podľa zákona o sociálnych službách vykonáva nasledujúce kompetencie:

- rozhoduje o poskytovaní opatrovateľskej služby a o úhrade za túto opatrovateľskú službu
- rozhoduje o prepravnej službe a o úhrade za túto prepravnú službu
- rozhoduje o poskytovaní prepravnej služby a o úhrade za túto prepravnú službu
- rozhoduje o poskytovaní starostlivosti v zariadení sociálnych služieb, ktoré zriadila a o úhrade za poskytnutú starostlivosť v tomto zariadení
- rozhoduje o povinnosti občana zaplatiť úhradu za uvedené sociálne služby, ak boli poskytnuté neprávom, bez úhrady alebo na nižšiu úhradu
- zriaďuje a kontroluje zariadenia sociálnych služieb
- poskytuje pomoc občanom pri zabezpečení prístrešia
- vykonáva poradenstvo pri riešení rodinných a sociálnych problémov

- vyhľadáva občanov, ktorým treba poskytnúť sociálnu pomoc
- vedie evidenciu občanov, ktorým poskytuje sociálnu pomoc
- organizuje spoločné stravovanie
- utvára podmienky na záujmovú činnosť, kultúrnu činnosť a na udržiavanie fyzickej a psychickej aktivity občanov
- uzatvára zmluvu o poskytnutí sociálnej pôžičky
- uzatvára zmluvu o zabezpečovaní poskytovania sociálnych služieb inými právnickými a fyzickými osobami, ktoré majú oprávnenie na ich poskytovanie
- obec môže poskytovať zo svojho rozpočtu subjektu, ktorý poskytuje pomoc podľa zákona, finančný príspevok alebo jednorazový účelový príspevok

Podľa zákona o sociálnoprávnej ochrane a o sociálnej kuratele č. 305/2005 Z. z. obec:

- vykonáva opatrenia zamerané na predchádzanie vzniku porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu detí a plnoletých fyzických osôb:
- organizovanie alebo sprostredkovanie účasti na programoch, tréningoch a aktivitách zameraných na podporu plnenia rodičovských práv a povinností, plnenia funkcií rodiny, na utváranie a upevňovanie vzťahov medzi manželmi, medzi rodičmi a deťmi, rozvoj schopnosti riešiť problémové situácie a adaptovať sa na nové situácie
- organizovanie alebo sprostredkovanie účasti na programoch a aktivitách zameraných na predchádzanie sociálno-patologickým javom
- sprostredkovanie kultúrnych, záujmových a iných aktivít zameraných na podporu vhodného využívania voľného času detí
- ponúknuť pomoci dieťaťu, rodičom alebo ponúknuť sprostredkovania pomoci pri riešení výchovných problémov alebo rodinných problémov a pri uplatňovaní nárokov dieťaťa podľa osobitných predpisov (napr. riešenie hmotnej núdze)
- sledovanie negatívnych vplyvov pôsobiacich na dieťa a rodinu a zisťovanie príčin ich vzniku
- organizovanie alebo sprostredkovanie účasti na programoch zameraných na pomoc pri riešení problémov detí v rodine, škole a na pomoc rodinám pri riešení výchovných problémov v rodine a v medziľudských vzťahoch
- organizovanie alebo sprostredkovanie účasti na programoch zameraných na pomoc deťom alebo plnoletým fyzickým osobám ohrozeným správaním člena rodiny, členov rodiny alebo iných osôb (domáce násilie, zneužívanie a pod.)
- organizovanie alebo sprostredkovanie účasti na programoch zameraných na plnoleté fyzické osoby, ktoré svojim správaním ohrozujú členov rodiny
- organizuje výchovné alebo sociálne programy pre deti, ktorým bolo uložené výchovné opatrenie
- organizuje programy na pomoc deťom a plnoletým osobám ohrozeným násilím a zneužívaním
- organizuje resocializačné programy
- spolupôsobí pri výkone výchovných opatrení uložených súdom alebo orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately
- spolupôsobí pri pomoci deťom, pre ktoré orgán sociálnoprávnej ochrany a kurately vykonáva sociálnu kuratelu a podieľa sa na spracovaní a plnení plánu sociálnej práce s dieťaťom
- spolupôsobí pri úprave a obnove rodinných pomerov dieťaťa finančnou podporou
- poskytuje rodičom dieťaťa alebo osobe, ktorá sa osobne stará o dieťa príspevok na dopravu do zariadenia
- poskytuje informácie osobe, ktorá má záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom, na podanie

žiadosti o zapísanie do zoznamu žiadateľov a o subjektoch vykonávajúcich prípravu na náhradnú rodinnú starostlivosť

- poskytuje dieťaťu príspevok na tvorbu úspor podľa osobitných podmienok
- poskytuje pomoc dieťaťu v naliehavých prípadoch, najmä ak je ohrozený jeho život, zdravie alebo priaznivý psychický, fyzický a sociálny vývin
- poskytuje pomoc dieťaťu alebo plnoletej fyzickej osobe ohrozenej správaním člena rodiny, členov rodiny alebo správaním iných fyzických osôb
- poskytuje pomoc na zachovanie a úpravu vzájomných vzťahov medzi dieťaťom a rodičom a úpravu rodinných pomerov dieťaťa, ak bolo dieťa umiestnené v zariadení na výkon ústavnej starostlivosti, predbežného opatrenia alebo výchovného opatrenia
- poskytuje pomoc mladému dospelému po skončení ústavnej starostlivosti pri zabezpečení bývania a zamestnania
- poskytuje súčinnosť štátnym orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pri zisťovaní rodinných, bytových a sociálnych pomerov dieťaťa a jeho rodiny a súčinnosť zariadeniu pri zabezpečovaní osamostatnenia sa mladého dospelého
- utvára podmienky na prácu s komunitou
- zriaďuje zariadenia podľa potrieb obyvateľov na účel výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately
- vyhľadáva fyzické osoby, ktorým by bolo možné zveriť dieťa do starostlivosti
- vyjadruje sa k spôsobu života fyzickej osoby, ktorá má záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom
- vedie evidenciu detí, rodín a plnoletých fyzických osôb, pre ktoré vykonáva opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

Podľa zákona o pomoci v hmotnej núdzi č. 599/2003 Z. z. obec:

- rozhoduje o jednorazovej dávke v hmotnej núdzi
- vykonáva poradenstvo pri zabezpečení základných životných podmienok a pri pomoci v hmotnej núdzi
- zabezpečuje výkon osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi

2.1.3.5 Núdza

Hmotná núdza je stav, keď príjem občana a fyzických osôb, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú, nedosahuje životné minimum a občan a fyzické osoby, ktoré sa s ním posudzujú si príjem nemôžu zabezpečiť alebo zvýšiť vlastným pričinením.

Sociálna núdza je stav, keď si občan nemôže sám zabezpečiť starostlivosť o svoju osobu, o svoju domácnosť, ochranu a uplatňovanie práv a právom chránených záujmov alebo kontakt so spoločenským prostredím najmä vzhľadom na vek, nepriaznivý zdravotný stav, sociálnu neprispôbitnosť alebo stratu zamestnania. Podľa zákona o sociálnej pomoci sa za sociálnu núdzu považuje aj stav, keď občan s ťažkým zdravotným postihnutím potrebuje zmierniť sociálne dôsledky ťažkého zdravotného postihnutia.

Životné minimum je spoločensky uznaná minimálna hranica príjmov fyzickej osoby, pod ktorou nastáva stav jej hmotnej núdze.

3. Charakteristika obce Nižná Slaná, analýza územia

3.1 Charakteristika obce Nižná Slaná, základné východiská

Prvá písomná zmienka o existencii obce Nižná Slaná je z 23.11.1363 a je uložená v spise Krajinského archívu v Budapešti, signatúra DI 5267. V roku 1417 udelil kráľ Žigmund Nižnej Slanej výsady slobodného dolovania, čiže právo slobodného banského mesta. Dokladom o tom je pečať z roku 1618 s nápisom „ Pečať mestečka Nižná Slaná“, s banskými insígniami, prekríženým kladivkom a železkom a latinským krížom.

Ťažili sa tu drahé kovy, ortuť, meď a železná ruda. Obec bola dôležitou križovatkou aj v stredoveku na soľnej ceste. Soľ sa privážala z poľských miest s prekladiskom v nižnom sklade - v Nižnej Slanej. V 19. storočí pracovali v obci tri slovenské pece a tri hámre. Tieto zanikli po vybudovaní vysokej pece- huta Etelka. Obec Nižná Slaná leží v juhovýchodnej časti Slovenského Rudohoria v údolí rieky Slaná, v okrese Rožňava, v Košickom samosprávnom kraji, na území Gemera. Nadmorská výška obce v strede je 360 m n. m., v jej chotári je 350-823 m n.m. Chotár má rozlohu 18,9 km.

3.1.1 Obyvateľstvo

V súčasnosti v obci Nižná Slaná žije 1206 obyvateľov. Veková štruktúra v obci je nepriaznivá. V obci je takmer 25% obyvateľov predproduktívneho veku, 50% obyvateľov obce je v produktívnom veku a v poproduktívnom veku je 25% obyvateľov. Väčšina obyvateľstva sa hlási k slovenskej národnosti, k rómskej národnosti sa hlási 5,5% obyvateľstva. K maďarskej národnosti sa hlási 0,7% obyvateľstva.

3.1.2 Školstvo

Na zastavanom území obce sú vybudované dva areály školských zariadení v jeho centrálnej časti na Letnej ulici. Jedná sa o areál ZŠ a MŠ. Základná škola má 13 tried s 186 žiakmi. Materská škola má jednu triedu, ktorú navštevuje 20 detí. V areáli ZŠ je vybudované viacúčelové ihrisko. Areál materskej školy sa nachádza v bezprostrednom susedstve a má detské ihrisko.

3.1.3 Zdravotníctvo

V samotnej časti obce Nižnoslanská Baňa sa nachádza ambulancia pre dospelých, kde ordinuje MUDr. Mária Bezeková. V okresnom meste Rožňava sa nachádza Nemocnica s poliklinikou sv. Barbory, ktorá poskytuje ďalšiu špecializovanú starostlivosť na základe odporúčaní.

3.1.4 Bývanie

V obytnom území prevláda bývanie v rodinných domoch v menšej miere v bytových domoch. Objekty bývania sú doplnené zariadeniami občianskej vybavenosti, z ktorých väčšina

je sústredená v centrálnej časti obce a miestnej časti Nižnoslanská Baňa. Funkcia obce je prevažne obytná. Z celkového počtu 223 domov je 193 trvale obývaných a 30 neobývaných domov, jeden bytový dom so 6 bytovými jednotkami v obci Nižná Slaná. V časti obce Nižnoslanská Baňa je z celkového počtu 52 rodinných domov, 43 obývaných rodinných domov a 9 neobývaných rodinných domov, 11 bytových domov a 135 bytových jednotiek.

3.1.5 Nezamestnanosť

V obci je pomerne vysoký podiel nezamestnaných. Nezamestnanosť v obci Nižná Slaná je ovplyvnená ukončením prevádzky banského závodu Siderit ako aj celkovo nedostatočným počtom voľných pracovných miest v okrese Rožňava.

3.1.6 Sociálne znevýhodnené skupiny obyvateľov a sociálne ohrozené skupiny obyvateľov

Úlohou sociálnej práce je zabezpečiť služby pre sociálne znevýhodnených občanov, ohrozených sociálnym vylúčením.

Medzi sociálne ohrozené skupiny patria najmä:

- seniori, čiže obyvatelia v post -produktívnom veku (najmä starší ako 65 rokov)
- občania so zdravotným postihnutím a duševnými poruchami, ako aj rodiny v ktorých žijú
- týrané a sociálne zanedbávané deti, deti s poruchami správania a rodičia, ktorí zanedbávajú alebo nezvládajú starostlivosť a výchovu svojich detí
- neprispôsobiví jednotlivci, ľudia závislí od návykových látok, trestaní, nezvládajúci svoj život

Medzi sociálne znevýhodnené skupiny občanov patria:

- občania, ktorí v dôsledku nízkej úrovne vzdelania a kvalifikácie vykonávajú iba príležitostné pomocné práce, prípadne sú bez zamestnania
- ľudia s fyzickým alebo mentálnym postihnutím
- mládež po ukončení ústavnej alebo ochrannej výchovy
- starí ľudia, osamelí rodičia s deťmi a mnohohodné rodiny
- občania marginalizovanej rómskej komunity

3.1.7 Poskytovatelia sociálnych služieb v obci Nižná Slaná

Poskytovateľmi sociálnych služieb v obci sú najmä:

1. Obyvatelia obce a rodinní príslušníci

Každý občan je za svoju sociálnu situáciu zodpovedný sám. Sociálna situácia má byť riešená predovšetkým v rodinnom prostredí občana, prípadne jeho blízkych rodinných príslušníkov. Ak občan nie je schopný riešiť vzniknutú nepriaznivú sociálnu situáciu samostatne, môže požiadať o pomoc inštitúcie verejnej správy, prípadne iné FO alebo PO.

2. Obec

Úloha obce, ako poskytovateľa sociálnej pomoci na najnižšej úrovni samosprávy vychádza z 2 kľúčových zákonov a to zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky, ktorý upravuje povinnosť obce podieľať sa riešení sociálnej situácie občanov a zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Z. z. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov, ktorý upravuje spôsob poskytovania pomoci.

Pod sociálnymi službami, ktoré poskytuje obec rozumieme:

- terénna sociálna práca,
- komunitné centrum,
- spoločné stravovanie,
- sociálnu pôžičku.

Obec Nižná Slaná za účelom poskytovania sociálnej starostlivosti zriadila Komisiu sociálno-zdravotnú a Komisiu kultúry, mládeže a športu.

3. Fyzické a právnické osoby

V obci Nižná Slaná sa nenachádza žiadne zariadenie sociálnych služieb, pričom za posledných 5 rokov bolo umiestnených 20 obyvateľov našej obce do zariadení sociálnej služby. Sociálnu pomoc obyvateľov zabezpečujú predovšetkým rodinní príslušníci.

V blízkosti obce, v okresnom meste Rožňava sa nachádza niekoľko Domovov dôchodcov a domovov sociálnych služieb, ktorých zriaďovateľom je vyšší územný celok a súkromný sektor. Zariadenie pre seniorov sa nachádza aj v obci Rejdová a Betliar, ide o neverejného poskytovateľa sociálnych služieb.

4. Štát

Štát rieši problematiku poskytovania sociálnych služieb prostredníctvom Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny, ako aj inými FO alebo PO zriadenými orgánom štátnej správy. Určuje predovšetkým pravidlá poskytovania, dáva finančné príspevky, ak si to situácia vyžaduje a vydáva zákony a iné predpisy v oblasti poskytovania sociálnej pomoci.

4. SWOT analýza sociálnych služieb obce Nižná Slaná

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> -vybudovaný verejný vodovod -plynofikácia obce -vybudovaný kultúrny dom -futbalový štadión -obecná knižnica -pošta -dobrovoľný hasičský zbor -kultúrno- spoločenské a športové podujatia -ambulancia pre dospelých -vhodné prírodné danosti a kultúrno - historické pamiatky obce - poľovnícke revíry -vhodné prostredie pre rozvoj cestovného ruchu 	<ul style="list-style-type: none"> - chýbajúca kanalizácia a ČOV - zlý stav časti miestnych komunikácií - chýbajúce služby pre obyvateľov a turistov, ubytovacie a stravovacie služby -nedostatok pracovných príležitostí v obci a regióne -zvyšujúca sa miera nezamestnanosti -zvyšujúci sa počet neprispôsobivých občanov -klesajúci počet narodených detí a žiakov ZŠ -nedostatočný rozvoj vzniknutých firiem
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - vybudovanie kanalizácie ČOV - vybudovanie zberného dvora -úprava verejného priestranstva a jeho udržiavanie -rekonštrukcia existujúcich objektov v majetku obce -využitie prírodného potenciálu pre rozvoj turistiky - propagácia obce - využívanie NFP zo strany štátu a fondov EÚ -organizovanie kultúrno- spoločenských a športových podujatí -vytváranie vhodného podnikateľského prostredia zo strany obce 	<ul style="list-style-type: none"> -nepripravenosť obyvateľov v oblasti podnikania -slabá aktivita malého a stredného podnikania -nedostatok financií obce -rast nezamestnanosti -migrácia obyvateľstva za prácou do zahraničia -nárast počtu obyvateľov v poproduktívnom veku -nezáujem mladých ľudí o kultúru a šport -postupný zánik ľudových tradícií

5. Návrh rozvoja sociálnych služieb

Úspešnosť stratégie bude závisieť nie len od výšky finančných prostriedkov vyčlenených pre sociálnu oblasť, ale tiež od spolupráce subjektov zo všetkých troch sektorov (verejný, súkromný, mimovládny).

Komunitný plán sociálnych služieb obce Nižná Slaná zohľadňuje, že:

☞ dominantnú úlohu pri dlhodobom riešení svojej sociálnej situácie má občan a jeho rodina,

☞ úlohou samosprávy je nie len poskytovať sociálne služby dané zákonom, ale aj vytvoriť podmienky pre fungovanie siete sociálnych služieb založenej na reálnom dopyte a adresnom uspokojení potrieb občanov.

5.1 Vízia obce Nižná Slaná

Občania v obci Nižná Slaná chcú žiť pokojným rodinným životom, na území, v ktorom panujú dobré medzil'udské vzťahy. Sociálne služby v obci a ich kvalita budú na vysokej úrovni, starobu ľudia prežívajú dôstojne, deti a mladí ľudia chcú mať dostatok príležitosti na svoj zmysluplný rozvoj a realizáciu. Ich zdravie bude zabezpečené v požadovanej kvalite. Občania sa aktivujú v spolkoch a združeniach vďaka čomu je ich život zaujímavý a zmysluplný. Občania, ktorí potrebujú pomoc, majú reálnu možnosť vyriešiť každú svoju životnú situáciu. Obec Nižná Slaná je pre svojich obyvateľov domovom a sú na svoju obec hrdí.

5.2 Financovanie sociálnych služieb

Zabezpečenie sociálnej pomoci občanovi, ktorý je na ňu odkázaný, sa v súčasnosti dá dosiahnuť iba viac zdrojovým modelom financovania. Zdroje financovania je možné rozdeliť do dvoch skupín:

1. *obligatórne zdroje financovania (legislatívne garantované)*

- rozpočet miest, obcí a samosprávnych krajov
- úhrada od klientov
- úhrada od zdravotných poisťovní.

2. *fakultatívne zdroje financovania (nesystémové zdroje financovania, ktoré majú doplnkový, jednorazový alebo účelovo viazaný charakter)*

- sponzorské dary a príspevky
- podiely výnosov hier a lotérií
- vecné a finančné dary klientov a rodinných príslušníkov
- vlastná doplnková ekonomická činnosť.

6. Programová časť

Programová časť strednodobého plánu rozvoja sociálnych služieb bola vypracovaná na základe analýzy východiskového stavu a SWOT analýzy.

Úloha:

Obci je zákonom daná ale aj morálne určená povinnosť starať sa o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby svojich občanov. Túto povinnosť zabezpečí dôsledným plnením tohto dokumentu v spolupráci s ostatnými účastníkmi sociálnych vzťahov.

6.1 Stratégia rozvoja sociálnych služieb na 4 roky

Strategické cieľ:

Zabezpečiť pre všetkých obyvateľov obce Nižná Slaná kvalitný a dôstojný život, starším obyvateľom dôstojnú starobu a vytváranie podmienok pre všestranný rozvoj detí a mládeže. Spolupráca a vzájomná pomoc občanov sú samozrejmosťou.

Špecifické ciele:

Pre naplnenia vízie obce Nižná Slaná v oblasti rozvoja sociálnych služieb si obec stanovuje nasledovné ciele na obdobie 2021-2024:

1. Zachovanie kvality života a trvalo udržateľného rozvoja v obci Nižná Slaná.
2. Zabezpečenie kvalitných sociálnych služieb občanom.
3. Rozvoj kultúrnych, spoločenských, športových aktivít.
4. Zriadenie terénnej sociálnej práce, komunitného centra.
5. Zriadenie KC.

Špecifický cieľ 1: Zachovanie kvality života a trvalo udržateľného rozvoja v obci Nižná Slaná

Priorita 1: Zachovanie kvality životného prostredia

Aktivita 1: Údržba verejného priestranstva

Aktivita 2: Ochrana zdravia a bezpečnosti občanov, predchádzanie vzniku havarijných udalostí

Aktivita 3: Aktívna účasť pri zabezpečovaní bezpečnej cestnej premávky

Priorita 2: Zachovanie infraštruktúry v obci

Aktivita 1: Spolupráca so spoločnosťami cestnej dopravy pri zachovávaní dopravného spojenia obce

Aktivita 2: Výstavba a údržba miestnych komunikácií v obci

Aktivita 3: Dobudovanie a údržba inžinierskych sietí

Priorita 4: Podpora podnikateľského sektora

Aktivita 1: Vytvorenie priaznivých podmienok pre vznik a prevádzku podnikov, obchodov a služieb

Aktivita 2: Podpora začínajúcim podnikateľom a podpora podnikov zvyšujúcich zamestnanosť v obci

Aktivita 3: Vytvorenie priaznivých podmienok pre rozvoj služieb v obci

Špecifický cieľ 2: Zabezpečenie kvalitných sociálnych služieb občanom

Priorita 1: Vzdelávanie a prevencia

Aktivita 1: Zachovanie kvality školy v obci

Aktivita 2: Zachovanie materskej školy v obci

Aktivita 3: Podpora a rozvoj informačných technológií a napojenia občanov na internet

Priorita 2: Zdravotníctvo

Aktivita 2: Udržiavanie kvality poskytovania zdravotných služieb v obci

Aktivita 3: Zachovanie dostupnosti kvality zdravotníckych služieb všetkým občanom

Priorita 3: Sociálne služby

Aktivita 1: Poskytovanie opatrovateľskej služby

Aktivita 2: Poskytovanie stravovacej služby

Aktivita 3: Vedenie evidencie a spolupráca s ostatnými orgánmi verejnej správy, fyzickými a právnickými osobami, neziskovými organizáciami a ostatnými subjektami pri riešení sociálnej situácie občanov

Aktivita 4: Aktívna pomoc obce týraným deťom a rodinám s malými deťmi

Aktivita 5: Prevencia detí a mládeže

Aktivita 6: Rekonštrukcia budovy bývalej ľudovej školy

Špecifický cieľ 3: Rozvoj kultúrnych, spoločenských, športových a sociálnych hodnôt v obci

Priorita 1: Kultúra

Aktivita 1: Rekonštrukcia objektu kultúrneho domu

Aktivita 2: Organizovanie kultúrnych a spoločenských podujatí

Aktivita 3: Aktívna účasť detí a mládeže na tvorbe kultúrnych podujatí za účelom prevencie

Aktivita 4: Zachovávanie tradičných zvykov a remesiel z obce

Aktivita 5: Podpora činností umeleckých súborov a spolkov a dobrovoľných kultúrno-spoločenských a športových organizácií

Priorita 2: Šport

Aktivita 1: Organizovanie športových podujatí

Aktivita 2: Podpora detských a mládežníckych športových družstiev

Priorita 3: Sociálne hodnoty

Aktivita 1: Rešpektovanie tradičných sociálnych a morálnych hodnôt v obci Nižná Slaná,

Aktivita 2: Zachovanie dobrých rodinných a susedských vzťahov v obci.

6.2 Hlavné aktivity rozvoja sociálnych služieb na najbližšie obdobie 4 rokov

Obec Nižná Slaná si na obdobie nasledujúcich 4 rokov stanovila dosiahnuť zabezpečenie rozvoja sociálnych služieb na úroveň potrebnú pre odstránenie momentálnych neodkladných potrieb občanov obce.

Aktivita 1: Rekonštrukcia budovy bývalej ľudovej školy na ulici Letnej.

Vybudovanie bytového domu formou prestavby objektu – nedostavaný bývalý Dom služieb v obci.

Aktivita 2: Možnosti vzdelávania sa a relaxácie pre občanov ohrozených nezamestnanosťou a sociálnou inklúziou.

Aktivita 3: Vytváranie podmienok pre rozvoj občianskeho, duchovného, kultúrneho a športového života obce.

Aktivita 4: Služby občanom – vytváranie podmienok pre vznik, uchovanie, obnovu a rozvíjanie služieb v obci

6.3 Implementácia, monitorovanie a aktualizácia

Pri implementácii navrhnutých rozvojových aktivít Komunitného plánu sociálnych služieb sú možné riziká:

- zlyhanie zapojenie jednotlivých stratégií, v ktorých sa doplnkovo rieši problematika cieľových sociálnych skupín občanov,
- nedostatok finančných zdrojov na financovanie projektov u poskytovateľov sociálnych služieb,
- insolventnosť klientov.

Strategické plánovanie obce je nepretržitý proces zabezpečovania rovnováhy medzi cieľmi a možnosťami obce v neustále meniacom sa prostredí. Účelom strategického plánovania je stanoviť ciele a spôsob ich dosiahnutia.

Realizácia Komunitného plánu sociálnych služieb obce Nižná Slaná bude pozostávať z vykonávania aktivít navrhnutých v akčnom pláne, ktorý sa bude priebežne aktualizovať.

7. Záver

Na účel predchádzania vzniku alebo zhoršeniu nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych sociálnych problémov utvára obec Nižná Slaná podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb, na komunitnú prácu.

Komunitná práca v oblasti poskytovania sociálnych služieb je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu sociálnych problémov v rámci miestneho spoločenstva, najmä rozvojom sociálnych služieb.

Komunitná rehabilitácia v oblasti poskytovania sociálnych služieb je koordinácia činnosti subjektov, ktorými sú najmä rodina, obec, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia služieb zamestnanosti, poskytovatelia sociálnych služieb a poskytovatelia zdravotnej starostlivosti. Jej cieľom je obnova alebo rozvoj fyzických, mentálnych a pracovných schopností osoby v nepriaznivej sociálnej situácii a podpora jej začlenenia do spoločnosti.

Pri riešení sociálnej situácie občanov je nevyhnutná predovšetkým angažovanosť občanov navzájom a ich pomoc tak v rámci rodinných vzťahov, ako aj medziľudských vzťahov v rámci obce, ktorí sú súčasne najslabším článkom poskytovateľov služieb v obci. Plnenie cieľov tohto dokumentu je preto veľká úloha pre všetkých partnerov obcou počnúc, cez obyvateľov, súkromných podnikateľov, vyššie územné celky až po štát.

Tibor Jerga
starosta obce

Obecné zastupiteľstvo v Nižnej Slanej dňa **14. 06.2021** uznesením č. **4/5/2021-2** **schvaľuje**

Komunitný plán sociálnych služieb Obce Nižná Slaná na roky 2021 – 2024. Kópia Komunitného plánu sociálnych služieb je súčasťou zápisnice OZ.